

VALTIOVARAINVALIOKUNNAN MIETINTÖ 29/2008 vp

Hallituksen esitys laiksi alkoholi- ja alkoholi- juomaverosta annetun lain liitteen muuttami- sesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 28 päivänä marraskuuta 2008 lähettänyt valtiovarainvaliokuntaan valmistele-
vasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen laiksi
alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain
liitteen muuttamisesta (HE 202/2008 vp).

Lakialoite

Valiokunta on käsitellyt esityksen yhteydessä
seuraavan aloitteen:

— LA 123/2008 vp — Tarja Filatov /sd ym.:
Laki alkoholi- ja alkoholijuomaverosta
annetun lain liitteen muuttamisesta (läh.
19.11.2008)

Lausunto

Eduskunnan päätöksen mukaisesti sosiaali- ja
terveysvaliokunta on antanut asiasta lausunnon

(StVL 15/2008 vp), joka on otettu tämän mietin-
nön liitteeksi.

Jaostovalmistelu

Asia on valmisteltu valtiovarainvaliokunnan
verojaostossa.

Asiantuntijat

Verojaostossa ovat olleet kuultavina

- finanssisihteeri Petri Malinen, valtiovarain-
ministeriö
- hallitusneuvos Ismo Tuominen, sosiaali- ja
terveysministeriö
- tullilylitarkastaja Markus Teräväinen, Tulli-
hallitus
- professori Jouko Lönnqvist, Kansanterveys-
laitos
- osastopäällikkö Jukka Havula, Sosiaali- ja
terveydenhuollon tuotevalvontakeskus STTV
- erikoistutkija Esa Österberg, Stakes.

HALLITUKSEN ESITYS JA LAKIALOITE

Esityksessä ehdotetaan alkoholi- ja alkoholi-
juomaverosta annetun lain liitteenä olevaa vero-
taulukkoa muutettavaksi siten, että alkoholi-
veroa korotettaisiin 10 prosenttia. Korotuksen
johdosta alkoholijuomien vähittäismyyntihinnat
nousisivat keskimäärin 4,5 prosenttia. Väkevien
alkoholijuomien hinnat nousisivat keskimäärin

kaksi kertaa enemmän kuin oluen ja viinin hin-
nat.

Esitys liittyy valtion vuoden 2009 talous-
arvioesitykseen ja on tarkoitettu käsiteltäväksi
sen yhteydessä.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voi-
maan mahdollisimman pian.

Lakialoite

LA 123/2008 vp. Lakialoitteessa ehdotetaan, että alkoholi- ja alkoholijuomaveroa korotetaan

siten, että oluen veroa nostetaan 23 prosenttia, viinien veroa 29 prosenttia ja väkevien juomien veroa 14 prosenttia.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Valiokunta puoltaa esityksen hyväksymistä muuttamattomana.

Alkoholiverotusta on tarkoitus kehittää edelleen maltillisesti ja portaittain niin, että veronkorotuksilla voidaan tukea yleisiä alkoholi- ja terveystaloudellisia tavoitteita ja kuitenkin turvata alkoholiveron veropohja. Ehdotetut veronkorotukset — noin 10 prosenttia kaikissa alkoholijuomaluokissa — on pyritty mitoittamaan näiden tavoitteiden mukaisesti.

Korotukset nostaisivat keskioluen ja viinien hintoja noin 3,5 prosenttia, väli tuotteiden hintoja noin viisi prosenttia ja väkevien juomien hintoja noin seitsemän prosenttia, jos ne siirtyvät kuluttajahintoihin täysimääräisesti. Alkoholin kokonaiskulutuksen arvioidaan vähenevän noin prosentin vuoteen 2008 verrattuna.

Alkoholin aiheuttamien sosiaali- ja terveyshaittojen oletetaan vähenevän samassa suhteessa kuin kokonaiskulutus. Tämän keskimääräistä kehitystä kuvaavan arvion merkitystä vähentää kuitenkin se, että alkoholin käyttö on eriytynyt väestöryhmittäin ja monet haitat keskittyvät suurkuluttajien ryhmään. Toisaalta nuorten alkoholin kulutus on aikuisten kulutusta herempää hinnanmuutoksille.

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto

Valiokunta pitää erittäin myönteisenä sitä, että hallitus esittää nyt toistamiseen alkoholiveron korotuksia. Se vastaa myös valiokunnan omaksumaa linjaa. Valiokunta on toistanut vuoden takaisessa lausunnossaan (StVL 8/2007 vp) olevan toteamuksen, jonka mukaan alkoholijuomien hinnankorotuksen tulisi olla vähintään 20 prosenttia, jotta sillä olisi sosiaali- ja terveystaloudellista merkitystä.

Valiokunta on käsitellyt lausunnossaan myös veronkorotusten ja matkustajatuonnin välistä suhdetta. Se on pitänyt hieman yksioikoisena sitä hallituksen esityksessä olevaa johtopäätöstä, jonka mukaan alkoholiveron tasolla vaikutetaan ennen kaikkea siihen, miten kokonaiskulutus jakautuu tilastoidun ja tilastoimattoman kulutuksen välillä. Valiokunta korostaa, että alkoholiveron ja alkoholin hinnan korotus vähentää aina alkoholin kokonaiskulutusta ja siten myös siitä aiheutuvia haittoja. Lausunnossa on huomautettu lisäksi siitä, ettei hallituksen esityksen perusteluista ilmene, miltä osin matkustajatuonnin kasvu on johtunut salakuljetuksen samanaikaisesta vähentymisestä.

Valiokunta on käsitellyt lopuksi alkoholipolitiikan keinoja. Se on viitannut vaikuttavuustutkimuksiin, joiden mukaan alkoholin kulutukseen voidaan vaikuttaa edelleen tehokkaimmin hinnalla ja saatavuudella. Vaikka Viron EU-jäsenyys on kaventanut mahdollisuutta käyttää verotusta alkoholipolitiikan välineenä, verotuksessa olevaa pientäkin liikkumavaraa tulisi valiokunnan näkemyksen mukaan hyödyntää. Tästä syystä veron korotuksia tulee tehdä toistuvasti ja ainakin niin, ettei alkoholin hinta jää jälkeä yleisen hintatason noususta.

Valtiovarainvaliokunnan kanta

Valiokunta on tukenut johdonmukaisesti hallituksen alkoholiveropoliittisia ratkaisuja kuluvalle vuosikymmenellä, joka on ollut haasteellinen yhteisön laajentumisen ja sen mukanaan tuomien matkustajatuonnin koskevien rajoitusten poistumisen vuoksi. Valiokunta on pitänyt tärkeänä sitä, että päätöksenteossa otetaan huomioon sosiaali- ja terveystaloudellisten näkökohtien lisäksi veromuutosten vaikutukset myös alkoholin kulutuksen rakenteeseen eli siihen, miten

kulutus jakautuu tilastoidun ja tilastoimattoman kulutuksen kesken (VaVM 31/2003 vp ja VaVM 16/2007 vp).

Näkökohta on edelleen merkityksellinen. Esi-tyksessä on todettu mm., että alkoholin matkus-tajatuonti on kasvanut tämän vuoden tammi—elokuussa noin 10 prosenttia kotimaisen hinta-tason nousun vuoksi. Tilastoitu kulutus on vähentynyt samana ajanjaksona runsaat kaksi prosenttia. Kotimaisella alkoholijuomien hinta-tasolla ja matkustajatuonnilla on näin edelleen selvä yhteys. Virossa tämän vuoden tammi- ja heinäkuussa toteutetut veronkorotukset eivät ne-kään supistaneet merkittävästi hintaeroa Suo-men ja Viron välillä, koska verotuksen lähtötaso Virossa on edelleen matala.

Valiokunta tukee tavoitetta alentaa alkoholin kokonaiskulutusta ja vähentää siten alkoholin käytöstä aiheutuvia monia kielteisiä seurauksia. Paras keino siinä on valiokunnan käsityksen mu-

kaan hallituksen omaksuma maltillinen ja por-taittainen korotuslinja ja sen vaikutusten seuran-ta. Tehokkaan seurannan tarvetta korostaa osal-taan se, että ensi vuodenvaihteeseen osuu kolme samaan suuntaan vaikuttavaa muuttujaa: alko-holi- ja tupakkaverojen korotukset Suomessa sekä tupakkaa koskevien määrällisten rajoitus-ten poistuminen Suomen ja Viron välisestä mat-kustajaliikenteestä.

Päätösehdotus

Edellä esitetyn perusteella valtiovarainvalio-kunta ehdottaa,

että lakiehdotus hyväksytään muut-tamattomana ja

että lakialoite LA 123/2008 vp hylä-tään.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2008

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Hannes Manninen /kesk
 vpj. Kari Rajamäki /sd (osittain)
 jäs. Pertti Hemmilä /kok (osittain)
 Bjarne Kallis /kd
 Kyösti Karjula /kesk
 Esko Kiviranta /kesk
 Mikko Kuoppa /vas
 Mika Lintilä /kesk
 Olli Nepponen /kok
 Tuija Nurmi /kok
 Kirsi Ojansuu /vihr
 Heikki A. Ollila /kok
 Markku Rossi /kesk

Matti Saarinen /sd
 Petri Salo /kok
 Minna Sirnö /vas
 Pia Viitanen /sd (osittain)
 vjäs. Hanna-Leena Hemming /kok (osit-tain)
 Reijo Kallio /sd (osittain)
 Valto Koski /sd (osittain)
 Lauri Kähkönen /sd (osittain)
 Reijo Paajanen /kok
 Heli Paasio /sd
 Ulla-Maj Wideroos /r
 Tuula Väättäinen /sd.

Valiokunnan sihteerinä jaostokäsittelyssä on toiminut

valiokuntaneuvos Maarit Pekkanen.

VASTALAUSE

Perustelut

Hallituksen esityksessä HE 202/2008 vp esitetään alkoholiveron korottamista 10 prosentilla. Korotuksen vaikutus esimerkiksi keskioluen ja viinien vähittäismyyntihintoihin arvioidaan olevan vain 3,5 %. Sosiaali- ja terveysvaliokunta on lausunnossaan hallituksen esityksestä todennut, että esitetty korotus on liian pieni.

Ehdotus

Edellä olevan perusteella ehdotan,

että lakiehdotus hyväksytään valiokunnan mietinnön mukaisena ja

että hyväksytään yksi lausuma.

Vastalauseen lausumaehdotus

Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy nyt tehtävän alkoholiveropäätöksen jälkeen välittömästi valmistelemaan seuraavaa alkoholiveron korotusta, jotta veronkorotuksilla voidaan saavuttaa kansanterveyden näkökulmasta riittävä vaikutus suomalaisten alkoholinkäyttöön.

Helsingissä 5 päivänä joulukuuta 2008

Bjarne Kallis /kd